

FORRINGELSER

Hver tredje dansker 10 år efter reform: Kommunal service er blevet ringere

Af Michael Bræmer | @MichaelBraemer

Freja Wedenborg | @FrejaWedenborg

Fredag den 6. januar 2017

Del:

Bedre velfærd var målet, da kommunalreformen blev gennemført for 10 år siden. Men det er et fåtal, der mener, at det er lykkedes, viser ny undersøgelse. Tre gange flere mener, at vi har fået dårligere kommunal service efter reformen.

De mange lukninger af daginstitutioner har været medvirkende til, at mange oplever dårligere kommunal service end før kommunalreformen, lyder kritikken.

Foto: Søren Bidstrup, Scanpix

Det var meningen, at tingene skulle gøres smartere, så der blev frigjort kræfter til at levere bedre service til borgerne.

Men ti år efter, at kommunalreformen blev gennemført og reducerede 271 kommuner til 98, har danskerne ikke oplevet at velfærdsydelseerne i deres kommune er blevet bedre.

Tværtimod.

Kun 11 procent mener, at den kommunale service er blevet bedre eller meget bedre. Hver tredje – 34 procent – mener, at servicen i deres kommune er blevet dårligere eller meget dårligere i løbet af de seneste ti år.

Det fremgår af en undersøgelse, som Analyse Danmark har foretaget blandt et repræsentativt udsnit på 2.369 danskere over 18 år.

“ Når man lukker 400 skoler, 800 daginstitutioner, 100 biblioteker og også lukker de gamle rådhus ned, så kan det ikke overraske nogen, at borgerne oplever det som ringere service.

Roger Buch, kommunalforsker

28 procent af de adspurgte mener, at serviceniveauet er, som det var for ti år siden, mens 23 procent ikke kan svare på spørgsmålet. Det forholdsvis høje tal kan til dels dække over, at en del af de adspurgte er så unge, at de ikke føler sig i stand til at vurdere den kommunale service for ti år siden.

Kommunalforsker på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole Roger Buch har tal på, hvad der siden reformen er sket på det kommunale område, og finder den massive kritik af servicen yderst relevant.

»Når man lukker 400 skoler, 800 daginstitutioner, 100 biblioteker og også lukker de gamle rådhus ned, så kan det ikke overraske nogen, at borgerne oplever det som ringere service.« siger han.

Brudte løfter

Samtidig mener Roger Buch, at borgerne kan tillade sig at være skuffede over ikke at have fået det, de blev lovet.

»De fik lovning på mere effektive kommuner, som sparede overflødige administrative byrder væk til fordel for bedre service. Løkke sagde igen og igen, at kolde hænder skulle veksles til varme. Men vi må bare konstatere, at der er kommet relativt mere bureaukrati og færre varme hænder,« påpeger han med henvisning til det faldende antal skolelærere, socialrådgivere, pædagoger, sosu'er og så videre.

Kommunalforskeren mener, at konsekvenserne af de meget større kommuner var indlysende for alle, og at de ansvarlige burde have været mere åbne og ærlige omkring dem.

“ Vi skal have tyndet ud i ledelserne. Der er en tendens til, at når der skal spares, så skærer man på de varme hænder og holder lidt mere på dem, der sidder på direktionsgangen ved siden af én selv.

Susanne Eilersen, kommunalordfører, DF

»At borgerne ikke fik det, de blev lovet, er ingen overraskelse, heller ikke for kommunaldirektører eller borgmestre. De vidste godt, hvad der ville ske. De snød borgerne i stedet for at melde ærligt ud, at de afledte konsekvenser af større kommuner ville være lukkede skoler, daginstitutioner, plejehjem og biblioteker,« siger Roger Buch.

DF: Kunne have været bedre

Det var den daværende VK-regering, som med stemmer fra Dansk Folkeparti fik kommunalreformen vedtaget. Uden at fortryde sit partis støtte til reformen, erkender kommunalordfører i DF Susanne Eilersen i dag, at der er blevet fejlet i udmøntningen af reformen, og at der er ting, som skal justeres.

Hun er enig i Roger Buchs kritik af, at daværende indenrigsminister og nuværende statsminister Lars Løkke Rasmussens (V) vision om at veksle kolde hænder til varme er mislykket.

»Der er blevet ansat alt for mange kolde hænder og kommet for mange ledelseslag. Vi skal have tyndet ud i ledelserne. Der er en tendens til, at når der skal spares, så skærer man på de varme hænder og holder lidt mere på dem, der sidder på direktionsgangen ved siden af én selv,« mener Susanne Eilersen.

“ Kommunalreformen åbnede op for den største nedskæring i den danske velfærdsstat siden anden verdenskrig.

Bjarne Hastrup, direktør, Ældresagen

Ikke mindst ældreområdet er der ifølge Susanne Eilersen et akut behov for at få vekslet kolde hænder til varme.

»Et plejehjem er ikke et plejehjem som for tyve år siden. Der kommer mennesker, som er rigtig dårlige og har brug for hjælp 24 timer i døgnet. Heldigvis lever vi længere, men der støder nogle komplikationer til i vores sidste leveår. Det skaber tunge opgaver, som kræver flere hænder,« siger DF-kommunalordføreren.

Også hjemmeplejen har brug for flere ressourcer, mener hun.

»For at løfte servicen, skal der flere hænder til. Det er der ingen tvivl om,« siger hun.

Største nedskæring siden krigen

Netop ældreplejen er det velfærdsområde, som fremstår mest problematisk, når man beder danskerne vurdere den kommunale service på forskellige områder.

Næsten hver fjerde dansker – 23 procent - giver ældreplejen i deres kommune karakteren

'dårlig' eller 'meget dårlig'. Det fremgår ikke af undersøgelsen, hvordan borgerne vurderede ældreplejen, før kommunalreformen blev gennemført.

Den udbredte opfattelse af serviceforringelse og kritik af ældreplejen stemmer overens med direktør i Ældre Sagen Bjarne Hastrups oplevelse af udviklingen fra 2007 til i dag.

»Kommunalreformen åbnede op for den største nedskæring i den danske velfærdsstat siden anden verdenskrig,« fastslår han.

Bjarne Hastrup fremhæver tal, der dokumenterer nedskæringerne på området.

»For 10 år siden var der 150.000 personer over 65 år, som fik hjemmehjælp. I dag er der 121.000. Og det fald er indtruffet samtidig med, at der er kommet over 100.000 flere på folkepension og langt flere ældre over 80 år. Den nedskæring kan man slet ikke forklare ud fra det synspunkt, at de ældre er blevet friskere,« mener han.

Ældre Sagen har også tal, der viser, at antallet af hjemmehjælpstimer er faldet med seks millioner målt på årsbasis.

»Der er simpelthen færre timer til en voksende gruppe af ældre med behov for hjælp. Der er færre, der får hjælp. Og de, der gør, får færre timer,« påpeger Bjarne Hastrup.

Ældre Sagens direktør mener, at kommunalreformen fristede kommuner til at gå ind i rationaliserings- og stordriftsprojekter, som er gået ud over medmenneskeligheden og de ældres værdighed.

»Vi kan se, at der er en stærk underbemanding på plejehjemmene. Kommunalreformen betød, at kommunerne fik frit spil i forhold til besparelser,« mener Bjarne Hastrup.

Skolelukninger trækker ned

På folkeskoleområdet er der langt flere, der vurderer den kommunale service som 'god' eller 'meget god' end det modsatte. Men det er stadig op mod hver femte – 18 procent – der er så utilfreds med kommunens skoletilbud, at de vurderer den kommunale service på skoleområdet som 'dårlig' eller 'meget dårlig'.

Den utilfredshed kan formand for Skole og Forældre Mette With Hagensen godt genkende fra forældrebestyrelserne. Hun mener, at utilfredsheden især er høj i de store kommuner, som har oplevet sammenlægninger og lukninger af små skoler.

Jeg er ret sikker på, at hvis vi ikke havde lavet reformen, ville det have set endnu værre ud.

Carl Holst, indenrigsordfører, Venstre

»Skolelukninger fylder rigtig meget for forældrenes oplevelse af kvaliteten. Skolerne er jo ikke bare et undervisningssted, men et omdrejningspunkt for lokalsamfundet i de små byer. Vi hører fra rigtig mange forældre, at det at have skolen tæt på, hvor de bor, er noget af det, de vægter allerhøjest – særligt i de små klasser. Det går også igen i vore egne opgørelser over forældretilfredsheden,« siger Mette With Hagensen.

Indenrigsordfører for Venstre Carl Holst havde gerne set, at borgernes oplevelse af servicen var bedre. Men han fortryder ikke reformen.

»Jeg er ret sikker på, at hvis vi ikke havde lavet reformen, ville det have set endnu værre ud. Vi havde nogle enheder, som slet ikke kunne følge med de faglige og økonomiske udfordringer, vi stod overfor,« påpeger han.

Carl Holst mener heller ikke, at der er grund til at ændre ved den opgavefordeling, der blev aftalt i forbindelse med strukturreformen. Han peger i stedet på bedre sammenhæng og

Besparelser er drivkraft

Derimod er Venstres indenrigsordfører lydhør over for kritikken af, at der gik specialviden tabt på det specialiserede socialområde, da amterne blev nedlagt i forbindelse med kommunalreformen, og kommunerne kunne 'hjemtage' - som det hedder - de opgaver, som amterne hidtil havde taget sig af.

Kritikken kommer blandt andet fra Susanne Eilersen fra DF, som selv sidder i byrådet i Fredericia:

»Jeg er meget bekymret for de specialiserede tilbud, som gik fra amterne. Der synes jeg, at vi har fejlet, og at de røde lamper bør lyse,« siger hun.

Kommunerne har ifølge Susanne Eilersen hjemtaget for meget og vil for meget selv.

“ Danskerne siger, at nok er nok, efter at de har oplevet besparelser år efter år i de sidste 10 år.

Magnus Heunicke, kommunalordfører, Socialdemokratiet

»De skal så være specialister for nogle få borgere i stedet for at sige, at hvis vi nu havde de institutioner, som vi havde før, kunne vi bevare en ekspertise til at tage sig af borgere med nogenlunde de samme behov. Nu har man i stedet opfundet 98 forskellige plejemodeller,« påpeger hun.

Igen har økonomiske besparelser være for stærk en drivkraft for kommunerne, mener Susanne Eilersen.

»Vi burde have været bedre til i fællesskab at have fastholdt noget af det, der var, og så fundet ud af en fornuftig økonomi omkring det. For det er ofte der, det går galt: At man synes, man kan gøre det billigere selv,« siger DF-ordføreren.

Læs også: [En af strukturreformens fædre: Vi svigtede de handicappede](#)

V: Kommunerne skal kontrolleres

Carl Holst deler Susanne Eilersens bekymring for området, men mener ikke, at løsningen er fælleskommunale ordninger.

»Servicen på det specialiserede socialområde er en af mine største bekymringer. Men det handler mere om, at der er alt for stor forskel på serviceniveauet i de forskellige kommuner. Der skal vi blive bedre til at følge op og sikre, at kommunerne leverer den service, som borgerne har krav på,« mener han.

Bjarne Hastrup fra Ældre Sagen er 100 procent enig i behovet for at holde kommunerne fast på deres forpligtelser. Han finder det dybt betænkeligt, at kommunerne i dag får lov til at kontrollere sig selv.

»Jeg tror ikke, at det her kommer til at fungere, uden at vi får nogle, der holder øje med kommunerne. I øjeblikket får de lov til at kontrollere sig selv. Jeg mener, vi skal have en plejeombudsmand, som kan gribe ind over for omsorgssvigt og manglende værdighed,« mener han.

Nok er nok

Socialdemokratiets kommunalordfører, Magnus Heunicke, mener, at befolkningens vurdering af udviklingen i den kommunale velfærd er alarmerende.

»Danskerne siger, at nok er nok, efter at de har oplevet besparelser år efter år i de sidste 10 år. Kommunalreformen har været en voldsom løftestang for effektivisering og decideret

nedsikring i velferden. Det opleves af brugerne som centralisering og dårligere kvalitet og som ansat ved man, at man skal løbe stærkere,« mener han.

Kommunalordfreren mener derfor, at tiden nu er inde til at få den offentlige sektor genoprettet.

»Vi trænger til en reform af den offentlige ledelse og af den måde, politikerne styrer den på. Socialdemokratiet foreslår en fingrene væk-reform, som skal føre til mere tillid og frihed til borgerne og ansatte gennem mindre kontroltyranni og processtyring,« siger Magnus Heunicke.

Men, understreger han, man kommer heller ikke uden om, at kommunernes økonomi spiller en rolle.

»De borgerlige partier siger hele tiden, at økonomi ikke er det afgørende, men kan sjovt nok ikke pege på nogle, som klarer sig bedre for det samme som andre. Hvis man vælger ikke engang at lade økonomien i det offentlige følge med det, som udviklingen i befolkningens alderssammensætning kræver, fr vi flere af de problemer, som denne undersøgelse afspejler, i stedet for at kunne bygge den offentlige sektor op igen,« mener Magnus Heunicke.

Krisen har spillet ind

Til historien om den forringede, kommunale service hører også, at vi i slutningen af 00'erne blev ramt af en økonomisk krise. Det påpeger Kurt Houlberg, kommunalforsker ved KORA, Det Nationale Institut for Kommuners og Regioners Analyse og Forskning.

»Siden 2009 har kommunerne foretaget en markant økonomisk opbremsning og har reduceret serviceudgifterne med 11 milliarder kroner. Det er i højere grad en effekt af den økonomiske krise end af strukturreformen. Men med effektiviseringer og besparelser i den størrelsesorden er det ikke underligt, at mange borgere oplever, at servicen er blevet forringet,« siger Kurt Houlberg.

Fakta: Strukturreformen

Til nytår er det ti år siden, at Strukturreformen ændrede det kommunal Danmarkskort. Ugebrevet A4 sætter i en række artikler fokus på reformens konsekvenser.

Med reformen blev antallet af kommuner reduceret fra 271 til 98. De daværende 13 amter nedlagt og der blev i stedet oprettet fem regioner, som skulle tage sig af sygehusvæsenet og dele af den kollektive trafik.

Udover hospitalsområdet blev blandt andet beskæftigelsesområdet og det specialiserede socialområde ændret med strukturreformen.

Mange af de specialiserede opgaver på socialområdet, som tidligere lå i amterne, overgik til kommunerne. Det gjaldt blandt andet indsatsen for børn med handicap, sindslidende og unge kriminelle.

På beskæftigelsesområdet blev indsatsen for forsikrede ledige flyttet fra den regionale arbejdsformidling og lagt sammen med indsatsen for ikke-forsikrede ledige i nye, kommunalt baserede jobcentre.

Strukturreformen blev noget usædvanligt for så store reformer vedtaget med et snævert flertal bestående af den daværende VK-regering og Dansk Folkeparti.

Copyright © 2014 | Ugebrevet A4

Islands Brygge 32D | 2300 København S | T: +45 27837130 | E: [Kontakt os](#)